

**Kroniek nr: 11 van “Innemend Italië” op 420 ex.
Mijmeringen, bedenkingen, mededelingen, schrijfsels...**

STRIPVERHAAL VAN 3500 M²

Enkele kilometers ten zuiden van Piazza Armerina (Sicilië), in the middle of nowhere, ligt een van de allermooiste Romeinse mozaïektafelen van Italië. Over meer dan veertig kamers, zaaltjes, gangen en thermen fleuren ze de vloer op. Zelfs in latrines zorgen ze voor kijkplezier. In totaal bedekken ze 3500 m². De thema's van de afbeeldingen onderstrepen vaak de functie van de locatie. Hoewel de onderwerpen dus heel divers zijn wordt er in de toeristische gidsen voornamelijk aandacht besteed aan de 10 *fanciulle* of *ragazze*. Tien jonge vrouwen in bikini demonstreren er enkele atletiekdisciplines zoals hardlopen, verspringen en discuswerpen.

Wie de eigenaars waren van deze villa is eigenaardig genoeg niet bekend. In de 4de eeuw was het complex het administratief en commercieel centrum van een groot landbouwbedrijf (latifundium) en was er op voorzien om belangrijke gasten te ontvangen. De mozaïeken getuigen van een heel grote kennis van (Noord-) Afrika en Rome. In deze (al te) korte bijdrage concentreren we ons op 3 zalen.

SERRES ALS BAKOVENS

Maar voordat we ons uitlaten over de mozaïeken, toch eerst even een negatieve noot. De weg tussen de parking en de site wordt omzoomd door een overvloed aan kiosken die de meest verscheidene prularia aan de man proberen te brengen. Het lijkt wel een bedevaartsoord.

Daarnaast heeft men er indertijd jammer genoeg voor geopteerd om de prachtige mozaïeken te overspannen met een ijzeren gebint en doorzichtige plasticen platen. Het metalen frame werpt daardoor storende schaduwlijnen over de afbeeldingen waardoor het nemen van mooie foto's bijna onmogelijk is. En bij zonnige dagen loopt de temperatuur binnenin zeer hoog op. Hier had een airco nu eens wél op zijn plaats geweest.

Positief daarentegen zijn de passerellen die de bezoekers langs en over de mozaïeken leiden. Al is het bij drukke dagen al te vaak een drummen van jewelste waardoor het moeilijk wordt om lang van een aantal details te kunnen genieten. Je kunt maar hopen dat er bij jouw bezoek niet 5 bussen met schoolkinderen op de parking staan.

HET CIRCUS MAXIMUS IN SICILIË

De eerste ruimte die we onder ogen nemen is de *palestra*, een soort van turnzaal of fitnesscentrum avant la lettre. De vloer vertoont de wagenrennen in het Circus Maximus te Rome. We bemerken de voorbereiding van de meners, de tifosi op de tribunes, de crash van een van de wagens, de huldiging

van de overwinnaar en alle elementen op de *spina*, de centrale scheidingsmuur. Vooral deze details (de obelisk, de constructie voor het aangeven van het aantal ronden...) bewijzen dat de ontwerper zeer goed op de hoogte was van hoe het stadion er in Rome uitzag. Bemerkt ook hoe de teugels rond het middel van de menner waren vastgemaakt. Met de vrije handen hanteerde hij de zweep.

JAGEN EN FEESTEN

Een prachtige mozaïek in een van de ruimtes die uitgeven op de binnentuin toont ons de jacht in de ruime omgeving van de villa. Het doel was tweevoudig: verpozing voor de aristocratische gasten en het aanvullen van de voedselvoorraad. Ook hier krijgen we een gedetailleerd overzicht van welke dieren op tafel terecht kwamen. Dat varieert van everzwijnen en herten tot hazen en watervogels. Een heel leuk detail is de barbecue ter ere van de godin Diana. De jacht moest blijkbaar feestelijk worden afgesloten.

Krijgt deze mozaïek de naam van *La piccola Caccia*, dan verplaatsen we ons nu naar een lange gang die de benaming *La grande Caccia* heeft meegekregen. Over een lengte van meer dan 60 meter krijgen we een geografisch overzicht van de georganiseerde jacht op exotische dieren ten zuiden en ten oosten van de *Mare Nostrum*. Deze wilde dieren waren uitsluitend bestemd voor de grote arena's in het thuisland.

Ook hier ontdekken we een duidelijke chronologische volgorde. Een voorbeeld: in Noord-Afrika wordt een luipaard met het opengesneden kadaver van een geit in een kooi gelokt, deze kooi wordt op een kar geladen en getransporteerd naar de haven (wellicht Carthago) en op een schip gebracht. Dit alles wordt in een logische volgorde met duizenden gekleurde steentjes uitgebeeld. Verder ontdekken we leeuwen,

olifanten, buffels, krokodillen, neushoorns, tijgers, antilopen... Zeer opmerkelijk is de aanwezigheid van een Atlasbeer, een berensoort die ondertussen uitgestorven is.

Eveneens uitgestorven in Noord-Afrika is de olifant. Archeologen wijten dit volledig aan de intensieve jacht door de Romeinen. We zien op welke manier men een olifant via een loopbrug op een zeilschip pooft te leiden. De Nederlandse archeoloog Fik Meijer berekende dat er voor elke olifant die zijn intrede maakte in het Colosseum te Rome er in Afrika 10 moesten gevangen worden. De andere negen overleefden het transport niet. De Italiaanse paleontoloog-presentator Alberto Angela houdt het sterftecijfer op de helft.

MAURITANIË EN MOREN, OOK IN VLAANDEREN

Ten slotte wil ik nog wijzen op een aantal details. Het volstaat om bij voorbeeld aandachtig te kijken naar de (weinige) vrouwen die opgevoerd worden om een beeld te krijgen van de diverse haardrachten die toen in de mode waren. Het zijn deze details die een heel rijke kijk geven op het aristocratische leven in de 4de eeuw.

Om af te ronden verwijs ik naar een klein zijpaneel in de gang van La grande Caccia. Opmerkelijk is een afbeelding van een vrouw als personificatie van Mauritania. Dit was de benaming die de Romeinen gaven aan Noord-Afrika en die niets te zien heeft met het huidige Mauritanië. Deze dame wordt geflankeerd door een olifant en een tijger. We bemerken eveneens twee slagstanden, wellicht een verwijzing naar de ivoorhandel die reeds in de Romeinse tijd een lucratieve bezigheid was. Een "moro" was dan ook een persoon afkomstig uit Noord-Afrika en die een donkerdere huid had. We weten ondertussen dat de villa heel wat invloeden kende uit die streek.

wapenschild Lennik en Linkebeek

De naam ligt ook aan de oorsprong voor het Nederlandse woord “moor”, wat nog steeds gebruikt wordt bij voorbeeld in de heraldiek. Meest bekend zijn de wapenschilden van Sardinië en Corsica. Maar ook in Lennik en de Vlaamse faciliteitengemeente Linkebeek komt het voor: “van zilver met keper van keel, vergezeld van drie Morenkoppen, omwonden van keel”.

Marc Vandenbon
Auteur van “Innemend Italië”
marc.vandenbon@telenet.be
www.innemenditalie.be

Avondvullende voordrachten:

- Rome, andere paden
- Innemend Italië

Info op aanvraag

